

respect for the right to choose

Foomka DWDV 3b

Sida loo buuxiyo

Dardaaranka Daryeelka Hore

Xuquuqdaada

Xasuusnoow haddii aad leedahay awood go'aan qaadasho, waxaad xaq u leedahay - wakhti kasta - inaad diido daawaynta aadan rabin. Daaweynta caafimaadka waxaa ka mid ah:

- daaweynta jirka ama qaliinka
- lagu daweeyo
  - daawooinka dhakhtarku qoro
  - alaab xashiishad daawo ah oo la ansixiyay
- daryeelka palliative
- daawaynta ilkaha
- daawaynta jirrooyinka dhimirka.

Si kastaba ha ahaatee, haddii, mar mustaqbalka, aadan lahayn awood go'aan-qaadasho - ha ahaato jirro, ama shil - waa muhiim inaad tixgeliso sida aad rabto in laguu daweeyo. Buuxinta foomka Dardaaranka Daryeelka Hore waxay hubinaysaa in go'aamadaada la ogaan doono lana ixtiraami doono.

Foomka Daryeelka Hore ee Daryeel

Waxa jira shan qaybood oo ka mid ah foomkan Dardaaranka Daryeelka Hore:

- Qaypta 1: macluumaadkaaga shakhsii ahaaneed
- Qaypta 2: ahAwaamiirta Tilmaanta
- Qaypta 3: ahTilmaamaha Qiimaha
- Qaypta 4: Go'aanka Daawayntaada
- Qaypta 5: qaypta markhaatiga.

Waxaad dooran kartaa inaad buuxiso Dardaaranka Waxbarashada kaliya ama Dardaaranka Qiimaha oo kaliya, ama labadaba. Si aad si sharci ah u hirgasho, qaypta markhaatiga *waa inla* dhamaystiro.

Yaa ku lug leh?

Si sharci ahaan loogu xidho, ugu yaraan saddex qof waa inay ku lug yeeshaan buuxinta qaybta tilmaamaha ee foomkan: adiga, dhakhtarkaaga iyo markhaati kale oo weyn. Saddexduba waa inay saxeexaan dukumeentigaisku mar.

Waa inaad sidoo kale hubisaa kuwa sameeyay daawaynta caafimaadka inay ka warqabaan go'aamada aad ku diiwaan geliso foomkan.

Qaybta 1: Faahfaahinta Shakhsi ahaaneed

Haddii aad hadda caafimaad qabto, dheh! Si kastaba ha ahaatee, haddii lagaa helay xaalad caafimaad, ka hubi dhakhtarkaaga oo ku sharax meesha bannaan ee lagugu siiyay. Haddii caafimaadkaagu fiicnaado, waa ku filan inaad dib u eegto foomkan oo aad dib u xaqijiso go'aamadaada dhownkii sanoba mar. Si kastaba ha noqotee, haddii caafimaadkaagu si weyn isu beddelo, waa inaad dib u eegtaa go'aamadaada oo haddii aad rabto inaad isbeddel sameyso, buuxi mid kale.

Qaybta 2: Dardaaranka Tilmaamaha

Dardaaranku **waasi sharci ah u xidhan?** Dhakhaatiirta caafimaadka ee ku daweynaya haddii marxaladda qaarkood aadan awoodin inaad go'aan ka gaarto daawayntaada caafimaad ee aad door bidayso laftaadu (awoodda go'aan qaadashada). Waa inaad la tashataa dhakhtarkaaga haddii aad doorato inaad buuxiso qaybtan foomka.

Marka hore, waa inaad tixgelsaamarkawaxaad rabtaa in tilmaamahaagu lagu dabaqo. Doorashooyinka aad ku samayso bogga 2 waxay la xidhiidhaan go'aamada aad ka gaadho daawaynta suurtogalka ah ee ku taxan bogga 3.

Tixgeli tan: haddii aad xanuunsato *kaliyaku meel gaar ah luminta awoodda go'aan-qaadashada*, ama ay haysato wax aad u daran, laakiin dhakhaatiirta daweyntaadu waxay qabaan fikradda inaad si fiican u bogsan doonto, waxaa laga yaabaa inaad rabto in go'aamada bogga 3 aan lagu dabaqin. Xaaladdaas, sax "Waan ku raacsanahay" (ie, waxaad ogolaatay in Awaamiirta Waxbarashadu ay tahay *maahacodsan* xaaladahan). Dhanka kale, waxaad go'aansan kartaa in bogga 3 go'aammadaadu ay khuseeyaan 'wax kastoo ay ahaataba'. Xaaladdaas, sax "Disagree"

Bogga 3 waa qaybta ugu muhiimsan ee dardaarankan. Waxay taxdaa daawaynta loo isticmaali karo in lagu dheereeyo ama lagu sii wado noloshaada. Si wada jir ah ula takhtarkaaga, si taxadar leh uga fiirso mid kasta oo kuwan ka mid ah oo go'aan ka gaaraya haddii aad rabto inaad saxdo tiirka "Waan diiday" ama tiirka "Waan aqbalay". Xasuusnoow in go'aamadan ay sharci ahaan ku xiran yihin haddii aadan lahayn awood go'aan qaadasho.

Asaasaqa

Haddii lagugu sheego waallida, waxay u badan tahay inaad waayi doonto awoodda go'aan qaadashada, iyadoo ku xidhan darnaanta waallida wakhtiga. Sidaa darteed waa muhiim in la dhammaystiro qaybtan haddii ay dhacdo in xaaladdan ay kugu dhacdo marxalad mustaqbal ka ah.

Marka hore, go'aanso haddii aad rabto in go'aamadaada qaybtan lagu dabaqo meel kasta oo lagugu xanaaneeyo, ama, kaliya haddii lagu seexiyay daryeelka hay'adaha.

Marka labaad, ka fiiroso haddii aad rabto in go'aamadaada lagu dabaqo haddii, inkastoo aad qabtid waallida, aad u muuqato inaad ku qanacsan tahay. Waxaa laga yaabaa inaad rabto inaad tan kala hadasho kuwa aad dooratay ee go'aan ka gaadhay daawaynta, maadaama qiimayntoodu ay muhiim noqon doonto.

Marka ay waallidu sii korodho, waxa iman kara wakhti uu qofku luminayo cunista iyo cabbitaanka. Go'aanka kama dambaysta ah ee duubista waa haddii, haddii aad gaarto heerkaas, aad rabto inaad diido ama aad aqbasho quudinta qaaddada. Mar labaad, tan kala hadal Go'aanka Daawayntaada.

Qaybta 3: Dardaaranka Qiimaha

Awaamiirta qiyamku maaha mid sharci ahaan qabanaysa, laakiin waxay siinaysaa takhaatiirtaada hage ku saabsan waxa muhiimka kuu ah iyo nooca go'aamada aad rabto inay sameeyaan marka ay ku daaweynayaan.

Si aad u tagto, isku day inaad ku buuxiso ra'yi ururinta bogga MyValues (www.myvalues.org.au). .
Sahankan aaya soo saaraya warbixin la daabici karo oo sidoo kale lagu dhejiyo Diiwaanka Caafimaadkayga. Ka dib soo noqo si aad u buuxiso qaybtan.

a) Maxaa nolosheyda muhim u ah (maxay adiga si fiican kuugu noolaan karaan?)

Maxaa noloshaada u abuura ujeedo iyo macno, taas oo maqnaanshaeeda laga yaabo in ay la macno tahay in ay noloshu qimo aad u yar kuugu fadhido?

Tan waxa ku jiri kara qoyska iyo xidhiidhada, caqabada shakhsii ahaaneed iyo samaynta wax ku biirinta bulshada, nabadda shakhsii ahaaneed ama caqiido diimeed. Haddii aad ku dhowdahay dhammaadka nolosha oo aad aaminsan tahay in noloshaadu ahayd mid wanaagsan laakiin aadan rabin inaad ku kordhiso waxqabadyo caafimaad oo dheeraad ah, gaar ahaan haddii kuwani yihiin kuwo culus ama aan waxtar lahayn, dheh sidaas.

Sharaxaad ka bixi waxa ku siinaya raaxaysi maalin-maalin-maalin ah, sida: akhrinta, sheekaysiga, muusiga, socodka, beerta, jimicsiga, ka qayb qaadashada horumarka carruurta ama ayeeyo- awowga, cunto karinta, saaxiibtinimada, xayawaanka rabaayada ah, naadiyada, madax-bannaanida shakhsii ahaaneed, madaxbannaanida.

b) Maxaa kaaga welwelsan mustaqbalayga

Jidhka bini'aadamku wuxuu u bedeli karaa siyaabo lama filaan ah, mararka qaarkood xawaare lama filaan ah. Waxay si fiican ama si xun uga falcelin kartaa daawaynta. Xaalado badan, takhaatiirtu waxay samayn karaan qiyas cadaalad ah oo ku saabsan caafimaadkaaga mustaqbalka la filayo: awoodda neefsashada oo sii xumaanaysa, tusaale ahaan, awoodda socodka, jawaabta suurtogalka ah ee daawada. Waxay sidoo kale si macquul ah ugu fiican yihiin saadaalinta marka geeridu soo dhowdahay (dhowr maalmood ama toddobaad gudhiis).

Si kastaba ha ahaatee saadaasha dhakhaatiirtu waxay mararka qaarkood noqon kartaa mid khaldan marka loo eego xad ballaadhan. Waxaa laga yaabaa inaad bilowdo inaad si lama filaan ah oo lama filaan ah u xumaato, ama xaaladdaadu waxay ku sii socon kartaa sida ay hadda tahay, laga yaabee xitaa iyadoo xoogaa horumar ah, muddo dheer - bilo ama xitaa sannado.

Ka fikir shanta dareeme: aragga, maqalka, taabashada, dhadhanka iyo urta. Luminta araggaaga ama maqalkaagu ma noqon lahayd dharbaaxo murugo leh ama ma kula tahay inaad la qabsan karto oo aad la qabsan karto?

Ka warran awoodaha kale? Sideed dareemi lahayd haddii aad lumiso awoodda aad ku quudiso naftaada, inaad musquusha gasho ama aad beddesho bacda damparka naftaada, inaad guri haysato oo aad cunto kariso, aad u wareegtid gurigaaga (adigoon cidla socon? Karti: kartida aad ku fahmi karto aduunka kugu xeeran, si aad ula gasho wada hadal macno leh, si aad u garato oo u xasuuusato kan kuugu dhow iyo kan kuugu dhow. Fikirka luminta awood gaar ah miyay si dhab ah u saameynaysaa ra'yigaaga ku saabsan qiimaha sii wadida daawaynta ama isku dayga lagu kordhinayo noloshaada?

Dadku waxay heli karaan inay la qabsadaan duruufo cusub. Tusaale ahaan, socod-socod qaba kansar ayaa markii hore go'aansaday inuu door bidayo inuu dhinto halkii uusan mar dambe awoodin inuu la tamashle tago asxaabtiisa. Markii ay taasi xaqqiyo noqotay, aragtidiisu waxay la qabsatay inuu door bidayo inuu dhinto haddii uusan mar dambe u wareegi karin waddankiisa oo uu ku dulman karo ololka dabka. Ka dib markii ay taasi noqotay xaqqiqadiisa, aragtidiisu waxay la qabsatay inuu doorbido inuu dhinto haddii uusan si fudud u dhex mari karin sariirtiisa iyo musquushadiisa. Ugu dambeyntii taasi waxay noqotay xaqqiqadiisa, ka dibna wuxuu go'aansaday inuu diido dhammaan daawaynta oo uu helo palliation ugu badan, taas oo keentay natijjada dhimista noloshiisa.

c) Natijjooyinka aan la aqbali karin ee daawaynta daawaynta ka dib xanuun ama dhaawac

Dhakhtarku waxa laga yaabaa inuu qiimeeyo inaad leedahay 80% suurtogalmada inaad dhimato ku dhawaad saddex bilood; ama inaad haysato 50% fursad ah inaad si macquul ah uga soo kabsato jirro ama shil; ama inaad haysato 30% fursad aad ku noolaato laakiin dhaawac weyni maskaxda ku hayo.

Qaybtan, sharax hab-dhaqankaaga ku aaddan ixtimaalka noocaan ah. Sidee bay muhiim ugu tahay hubinta soo kabashada adiga si aad ugu adkaysato daawaynta ama baxnaanintu? Ma doorbidi lahayd 'daryeelka raaxada' kaliya ilaa dhimashada? Si kale u dhig, si aad u diido daawaynta, intee in le'eg ayaa hubaal ah inaad rabto inaad ka ogaato saadaal liidata?

Marka aad la kulanto daawaynta 'fursad' ama daweyn culus, miyaad ku qanacsan tahay go'aanka dhakhtarkaaga daawaynta, kaas oo laga yaabo inaad muddo dheer aragtay, ama ma jeelaan lahayd fikrado badan oo takhasus leh? Haddii fikradaha caafimaadku ay kala duwan yihiin, miyaad u tiirsanaysaa fikradda dhakhtarkaaga, xagga ra'yiga khabiirka madaxbannaan, mise waxaad doonaysaa inaad fikrado badan ku heshiyaan? Haddii aad si fudud u rabto Go'aamiyeyaasha daawayntaada inay go'aan ka gaaraan sida ugu wanaagsan ee ay awoodaan xaaladaha oo aad ku kalsoon tahay xukunkooda, dheh tan.

Sharaxaad ka bixi dabeeccadaada ku wajahan:

- Dib-u-nooleynata: midna; tallaabooyin dhedhexaad ah; ama wax iyo wax walba?
- Taageerada nolosha (quudinta macmalka ah iyo fuuq-celinta tuubooyinka caloosha; hawo macmal ah; sifaynta; qalliin naf badbaadin kara): gabii ahaanba diid; sii wad haddii ay jirto rajo horumar; sii wad iyadoon loo eegin wax isbedel ah?
- Daawaynta tijaabada ah: ma aqbali doontaa inaad ka qayb qaadato tijaabooyinka caafimaadka ee dawooyinka cusub, xitaa haddii waxtarkoodu aan la garanay oo laga yaabo inuu culays saaro?

d) Waxyabo kale oo aan jeelaan lahaa in la ogado

Markaad u gudbayso daryeelka palliative, waxaa muhiim ah kuwa sameeya go'aanka daawaynta caafimaadka inay ogaadaan dabeeecadaada ku wajahan isticmaalka morphine si loo daweyyo xanuunka iyo silica, waxayna ku dhaqmi doonaan rabitaankaaga.

Qaybtan, waxaad tidhaahdaa haddii aad aqbali lahayd heerar sare oo morphine ah oo kaa ilaalinaya miyir-beelka oo aanad ka warqabin xanuunkaaga (' suuxdin dhamaadka') ama haddii aad doorbidayso heerar fudud oo morphine ah (' suuxdin fudud') oo ku lug leh xanuun ama silic. laakiin waxa laga yaabaa in ay ogolaato is dhexgalka miyirka leh ee lala yeesho dadka aad jeceshahay. Haddii ay jirto fursad, xitaa silica weyn, ma waxaad dooneysaa hal waqtii oo gaaban oo suuxdin fudud ah si aad fursad u hesho inaad soo toosto oo aad macsalaameyso, mise waxaad door bideysaa inaad suuxdo? Waa inaad ka warqabtaa in heerarka sare ee morphine ay keeni karaan inay soo dedejiyaan dhimashadaada adoo niyad jabinaya neefsashadaada.

Haddii aad rabto in kuwa aad jeceshahay ay kuugu yeeraan sidii qof isku xiran oo karti leh, waxaa laga yaabaa inaad rabto kuwa sameeya go'aannada daawaynta caafimaadku inay sameeyaan go'aamo qayb ahaan keena inay noloshaada soo gaabiyaan si aadan u yeelan muddo dheer oo isku xirnaan la'an iyo karti darro. Dhanka kale, waxaa laga yaabaa inaad door bidayso qoyskaaga inay la kulmaan cutubkaada ugu dambeeyaa maadaama aad u ogolaato dabeeecadda inay qaadato koorsadeeda, iyada oo aan loo eegin xaaladaada ilaa dhimashada.

e) Dadka kale ee aan rabo inay ka qaybqaataan doodaha ku saabsan daryeelkayga

Marka aad la kulanto dhamaadka nolosha, kuwa kuugu dhow ayaa laga yaabaa inay fikradahooda ka yeeshaan daawaynta kugu habboon. Laakin rabitaankoodu ma burinayo go'aamadaada sida ku qoran Dardaaranka Daryeelka Hore, iyo Go'aanka Daawaynta Caafimaadkaaga ayaa ku qasban inuu ku dhqaqokaaga rabitaanka, xitaa haddii ay ka duwan yihiin rabitaanka dadka kuu dhow. Si kastaba ha ahaatee, waxaa laga yaabaa inaad rabto in dadkan lala tashado.

Qaybtan, ku tax dadka aad jeelaan lahayd inaad la hadasho Go'aamiyeeyasha daawayntaada, haddi ay suurtogal tahay. Tan waxa ku jiri kara saaxiibo gaar ah ama saaxiibo gaar ah (xitaa kuwa qoyskaagu aanu aqbalin), odyaasha beesha, ama dadka taageera anshax ama diin. Haddii ay jiraan dad aad sameyso *maaharaba* in la tashado oo la sameeyo *maahawaxaad* rabtaa inaad tagto dhinacaaga sariirtaada, sidoo kale xus.

In kasta oo heerka dareenka sare u kaca uu noqon karo mid dabiici ah waqtiyadan oo laga yaabo in ay jiraan khilaafyo soo ifbaxa, sida cad ee aad u samaynayso waxa aad door bidayso Dardaaranka Daryeelka Hore, waxa fududay doonta kuwa sameeya go'aanka daawaynta caafimaadka in ay yeeshaan dodo ixtiraam leh oo macquul ah. kuwii la tashaday.

f) Haddii aan geeri ku dhowahay waxyabaha soo socda ayaa muhiim ii noqon lahaa

Haddii aad ku dhowdahay dhammaadka nolosha, ma jiraan waxyabo aad ku qiimayso inaad aragto ka hor intaadan tegin? Ilmo cusub oo dhashay, wiil adeer u yahay oo qalin jabiyyat, ina-adeer baa guursaday, tusaale ahaan sannad guuradaada dheemanka? Haddi aanad lahayn yoolal gaar ah, si fudud u qor 'Maya'.

Ka fikir cidda iyo waxa aad jeelaan lahayd agagaarkaaga markaad dhimato: ciyaarista muusiga, sawirada kuwa aad jeceshahay, xayawaankaaga rabaayada ah? Bal qiyas goobta oo ku sifee sida ugu fiican ee aad awooddo.

FIIRO GAAR AH: Iyadoo dhimasha ikhtiyaari ah (VAD) ay hadda sharci ku tahay Fiktooriya, waxa kaliya oo heli kara dadka leh awoodda go'aan qaadashada (oo haddii kale u qalma). Kuma dari kartid tilmaamaha VAD ee Dardaaranka Daryeelka Hore.

Ku-deeqidda xubnaha

Qor haddii aad ogolaatay inaad ku deeqdo xubnahaaga haddi aad geeriyooto.

Qaybta 4: Go'aan-gaadhiyeyasha Daaweynta Daaweyn

Qaybtan, ku tax dadka aad u magacawday inay noqdaan go'aan-qaadayaashaada daawaynta.

Ogow in magacaabista dadkan ay tahay in lagu sameeyo qaab kale oo gaar ah: *Ballanta Go'aanka Daawaynta Caafimaadka*. Haddii aad hore u magacawday Awood Waarta ee Qareenka (Daawaynta Caafimaadka), qofkan ama dadkan waxaa loo arkaa inay yihiin kuwaaga go'aanka daawaynta.

Qaybta 5: Markhaati

Waa muhiim in si sax ah loo dhamaystiro qaybtan si Dardaaranka Daryeelka Hore u yeesho awood sharci.

Kahor intaadan saxiixin,?halkaas ha kula joogo laba qof oo waaweyn oo markhaati ka ah saxeexaaga. Ka hore waa inuu ahaadaa dhakhtar diiwaangashan, ka labaadna waa inuu noqdaa qof kale oo weyn.

Waxa lagu sameeyo Dardaaranka Daryeelka Hore

Wuxuu ka sameeyaa nuqullo foomkaaga saxeexan oo sii:

- Go'aan-qaadayaasha daawayntaada
- Xubnaha qoyskaaga
- Takhtarkaaga joogtada ah iyo takhtar kasta oo kale oo ku daweynaya cudur halis ah
- haddii aad gelayo isbitaal ama hospice, ama goob lagu daryeelo dadka da'da ah, hubi in koobiga la geliyo faylkaaga caafimaadka.
- sidoo kale u rar dardaarankaaga daryeelka hormariska ah ee saxeexan diiwaanka caafimaadkayga:
www.myhealthrecord.gov.au

Dib u eegis xilliyeed

Haddii aad da'yar tahay oo aad si macquul ah u caafimaad qabto, dib u eeg foomka labadii ama saddexdii sannadoodba mar haddii aanay waxba is beddelin, saxeex oo taariikhda meesha lagu siiyey.

Markaad sii weynaato iyo gaar ahaan haddii lagaa helo jirro halis ah, dib u eeg foomkaaga si joogto ah. Haddii tilmaamahaaga*isbedel*, waa inaad buuxisaa foom cusub oo mar labaad si sax ah loogu markhaati furo.

Su'aalaha Inta Badan La Isweydiyo

S: Ma wax ka bedeli karaa qaybo ka mid ah Dardaaranka Daryeelka Hore anigoon dhamaystirin mid cusub?

Maya, waxna kama beddeli kartid ama kuma dari kartid Dardaaranka Qiimahaaga ama Tilmaamaha Tilmaamaha - waa inaad buuxisaa Dardaaranka Daryeelka Hore ee cusub. Wuxaad bedeli kartaa macluumaadkaaga xiriirka, ama faahfaahinta liiskaaga go'aanqaadayaasha daawaynta.

S: Dhimashada Is-xilqaan ma lagu codsan karaa Dardaaranka Daryeelka Hore?

Maya, ma awoodid

S: Sidee ayuu dhakhtarka dhakhtarku ku ogaanayaa in aan haysto Dardaaranka Daryeelka Hore?

Dhakaatiirtaada caafimaad waa inay sameeyaan dadaal macquul ah si uu u ogaado inaad buuxisay Dardaaranka Daryeelka Hore. Koobiyo badan ka samee foomka Dardaaranka Daryeelka Hore ee saxeexan oo sii koobiga dhammaan takhaatiirta daawaynaya iyo shaqaalaha seexinta cusbitaalka. Wuxa kale oo aad u soo rarrti kartaa dardaarankaaga daryeelka hormariska ah ee saxeexan diiwaanka caafimaadkayga:
www.myhealthrecord.gov.au Wuxaad sidoo kale buuxin kartaa oo daabacan kartaa koobiyada sahanka MyValues:www.myvalues.org.au. Tan waxa kale oo lagu dhejin karaa Diiwaanka Caafimaadkayga.

S: Maxaa dhacaya haddii aan haysto Dardaaranka Daryeelka Hore ee jira oo la dhammaystiray ka hor 12 Maarj 2018?

Dardaaranka Daryeelka Hore ee la dhammeeyay ka hor 12ka Maarj 2018 waxa loo aqoonsan doonaa a Dardaaranka Qiimaha kaliya. Wuxa tixgelin doona go'aanka daawayntaada, laakiin maaha mid sharci ah.

S: Maxaa dhacaya haddii aan haysto Shahaadada Diidmada Daaweynta ee jirta?

Diidmo kasta oo Shahaadada Daawaynta Caafimaadka ee jirta 12ka Maarj 2018 wali waa sharci oo ansax ah.

S: Halkeen ka heli karaa macluumaad dheeraad ah?

- Wax badan oo ku saabsan Qorshaynta Daryeelka Hore ka akhri website-ka Waaxda Caafimaadka iyo Adeegyada Aadanaha:www.betterhealth.vic.gov.au/havetheconversation
- Ama Xafiiska Xafiiska Qareenka Dadweynaha:www.publicadvocate.vic.gov.au